

Romani 9:14-29

În Romani 9:6-13, Pavel demonstrează că Israel a fost predestinat pentru o slujbă istorică, și nu pentru mântuire, și că aceasta s-a făcut în baza suveranității lui Dumnezeu, și nu pe baza meritelor lui Israel. Pavel însă anticipează o posibilă obiecție : „Deci, ce vom zice? Nu cumva este nedreptate în Dumnezeu?”. Într-adevăr, putem să ne întrebăm de ce tocmai Israel s-a bucurat de aceste privilegii și de ce tocmai el a supraviețuit pe scena istoriei, chiar dacă a păcătuit mai mult ca alte popoare? Cei ce făceau parte dintre Neamuri s-ar fi putut simți nedreptățiți, și si-ar fi putut opri ca și ei să fi beneficiat de minunatele privilegii ale lui Israel.

Până acum, în Romani avem mai multe obiecții anticipate sau posibile deducții eronate:

- „Să păcătuim mereu ca să se înmulțească harul? Nicidecum!” (6:1).
- Să păcătuim pentru că nu mai sunteți sub Lege, ci sub har? Nicidecum!” (6:15)
- „Legea este ceva păcătos? Nicidecum!” (7:14)
- „Deci prin credință noi desființăm Legea?Nicidecum!” (3:31)
- „Și ce are a face dacă unii n-au crezut? Necredința lor va nimici ea oare credințioșia lui Dumnezeu? Nicidecum!” (3:3)
- „Dar, dacă nelegiuirea noastră pune în lumină neprihănirea lui Dumnezeu, ce vom zice? Nu cumva Dumnezeu este nedrept când își dezlănțuie mânia? Nicidecum!”
- „Și dacă, prin minciuna mea, adevărul lui Dumnezeu strălucește și mai mult spre slava Lui, de ce mai sunt judecat ca și păcătos?” (3:7)

Observăm că toate obiecțiile anticipate sau posibilele deducții eronate sunt de fapt speculative, ilogice și uneori chiar rău-voitoare.

Este foarte interesant să observăm că, de fiecare dată Pavel nu răspunde obiecției întorcându-se la ce a spus mai sus și clarificând din nou sensul celor scrise. Tipul argumentării sale nu este de genul: „Știi, de fapt nu ai înțeles bine ce am vrut să spun, de aceea trași o astfel de concluzie...”. Nu, ci el răspunde obiecției printr-un argument sau printr-o imagine teologică nouă, pe care nu a tratat-o mai devreme. În Romani 9:14, el procedează la fel.

El nu se întoarce la tiparul Iacov-Esau, ci aduce în atenția cititorului o imagine nouă, cea cu Moise și Faraon. Să analizăm pe rând cele două imagini.

Moise și îndurarea lui Dumnezeu

Israel păcătuiește cu vițelul de aur. Dumnezeu Se mânie și vrea să îi nimicească. Moise mijlocește și Dumnezeu își amână revărsarea mâniei, dar nu vrea să ierte pe Israel și să îl însoțească în țara promisă. Moise ia tot felul de inițiative (spargerea tablelor legământului, nimicirea celor idolatri, delimitarea cortului său de tabără etc.) pentru a trezi în Israel pocăința. Israel se întristează și plânge după Dumnezeu. Moise mijlocește din nou, și de data acesta

Dumnezeu este de acord să meargă în mijlocul poporului spre țara promisă. În acest context, dialogul dintre Moise și Dumnezeu continuă astfel:

„Moise a zis: „Arată-mi slava Ta!”

Domnul a zis: „Voi face să treacă pe dinaintea ta toată frumusețea Mea și voi chema Numele Domnului înaintea Ta; Eu Mă îndur de cine vreau să Mă îndur și am milă de cine vreau să am milă!” Deși Dumnezeu îi ascultase mijlocirea, Moise era nelămurit cu privire la anumite aspecte din caracterul lui Dumnezeu. Iată că l-a văzut pe Domnul gata să nimicească întregul popor, și apoi, după mijlocirile sale, gata să ierte întregul popor. Dumnezeu este și dreptate și îndurare. Dar este în egală măsură și drept și milostiv, sau una din cele două aspecte predomină în definirea caracterului Său? Dumnezeu a iertat poporul din toată inima, sau cu jumătate de inimă, lasându-se mai degrabă convins de insistențele lui Moise? În acest context, Dumnezeu îi revelează lui Moise frumusețea caracterului Său: „Domnul S-a pogorât într-un nor, a stătut lângă el și a rostit Numele Domnului: „Domnul Dumnezeu este un Dumnezeu plin de îndurare și milostiv, încet la mânie, plin de bunătate și credincioșie, care își ține dragoste până în mii de oameni de neamuri, iartă fărădelegea, răzvrătirea și păcatul, dar nu socotește pe cel vinovat drept nevinovat, ci pedepsește fărădelegea părinților în copii și în copii copiilor lor până în al treilea și al patrulea neam.” (Exod 34:5-7). Iată că Dumnezeu este în primul rând îndurare, iată că este bunătate și nu dreptatea și nimicirea reprezintă latura dominantă a caracterului Său!

Ce ar putea însemna în acest context cuvintele: „Eu Mă îndur de cine vreau să mă îndur și am milă de cine vreau să am milă!”? Mesajul adresat lui Moise ar putea fi: „Să nu ai impresia că Eu de fapt nu am vrut să mă îndur de popor, dar din pricina insistențelor tale și promisiunilor Mele față de Avraam, nu am avut ce face și a trebuit să mă îndur de Israel! Dacă Mă îndur de cineva, este că vreau să Mă îndur de el, și dacă am milă de cineva este pentru că vreau să am milă de el! Și nici să nu crezi că pocăința lui Israel m-a obligat să îl primesc înapoi. Nu, Eu nu eram obligat, ci Mă îndur de El pentru că vreau să Mă îndur, și vreau să Mă îndur pentru că Eu sunt un Dumnezeu al îndurării și al milei!” Astfel, reprimirea înapoi a lui Israel nu a depins, în primul rând, de voința și meritele acestuia, ci, în primul rând, de faptul că Dumnezeu a vrut să se îndure, și El a vrut să se îndure deoarece este un Dumnezeu plin de îndurare. Pasajul din Exod nu ne prezintă acel Dumnezeu prezentat de teoria predestinării care, deși ar fi putut să predestineze pe toți la mântuire, a predestinat în suveranitatea Lui doar o minoritate. Nu, ci Exod ne prezintă un Dumnezeu al îndurării care vrea să se îndure de toți, dar care este dispus să mântuiască doar pe acei care se întorc sincer către El, ca Israel în pustie. În contextul Exodului, voia lui Dumnezeu de a Se îndura nu este una arbitrară și suverană (ca în teoria predestinării), ci Dumnezeu S-a îndurat de Israel pentru că El este un Dumnezeu al îndurării și pentru că vrea Să se îndure doar de cei care vor să primească îndurarea Lui.

Afirmația atât de îndrăgită de adepții predestinării clasice: „Dumnezeu Se îndură de cine vrea.” nu reprezintă un argument suficient. Totul depinde de modul în care interpretezi verbul „a vrea”. Am putea pune întrebarea: „Doamne, de cine vrei să te înduri Tu?” Și răspunsul ar putea fi: „Eu vreau să Mă îndur în suveranitatea Mea doar de o minoritate din omenire, iar alegerea mea nu are nimic a face cu vreo alegere liberă din partea acestora.”, sau ar putea fi: „Pentru că sunt un Dumnezeu al îndurării eu vreau (ca și dorință) să Mă îndur de toți. Într-adevăr, am închis toți oamenii în neascultare ca să Mă îndur de toți. Totuși, voi mântui doar pe cei care vor răspunde liber chemării Mele.”

Oare ce interpretare viza Pavel? Pentru a răspunde corect la întrebare trebuie să ținem cont de contextul sau contextele afirmațiilor sale. Contextul imediat (cap.9) reliefează foarte clar faptul că el avea în vedere a doua interpretare. În primul rând, contextul în care vorbește Pavel este cel al predestinării lui Israel la o slujbă istorică. Acest fapt nu consituie un argument pentru predestinarea la mântuire, ci dimpotrivă, este un argument împotriva predestinării clasice deoarece, Israel, cu toate că a fost predestinat de Dumnezeu și a avut atâtea privilegii, tot nu a beneficiat de mântuire.

Și când urmează ca Pavel să răspundă la întrebarea: de ce Israel nu a beneficiat de mântuirea adusă de Mesia, cu toate că era poporul ales de Dumnezeu?, răspunsul lui Pavel nu apelează la o alegere suverană a lui Dumnezeu, ci la o alegere încăpățânată a urmașilor lui Iacov: „Deci, ce vom zice? Neamurile, care nu umblau după neprihănire au căpătat neprihănirea și anume neprihănirea care se capătă prin credință; pe când Israel, care umbla după o Lege, care să dea neprihănirea, n-a ajuns la Legea aceasta. De ce? Pentru că Israel n-a căutat-o prin credință, ci prin fapte. Ei s-au lovit de piatra de poticnire după cum este scris: „Iată că pun în Sion o piatră de poticnire și o stâncă de cădere: și cine crede în El nu va fi dat de rușine.” Fraților, dorința inimii mele și rugăciunea mea către Dumnezeu pentru Israeliți este să fie mântuiți. Le mărturisesc că ei au râvnă pentru Dumnezeu, dar fără pricepere: pentru că, întrucât nu au cunoscut neprihănirea pe care o dă Dumnezeu, au căutat să își pună înaintea lor o neprihănire a lor înșiși și nu s-au supus astfel neprihănirii pe care o dă Dumnezeu.” (Rom. 9:30-10:3).

În contextul cărții Exod (Exod 32-34), autorul ne explică așa de clar că îndurarea lui Dumnezeu nu este ceva arbitrar și care ține doar de o voie suverană a lui Dumnezeu, în sensul că nu implică deloc alegerea omului. Dimpotrivă, pasajul din Exod ne prezintă un Dumnezeu al îndurării care vrea să se îndure de toți, dar care nu poate să se îndure (din pricina caracterului Său) decât de cei care primesc îndurarea Lui. Dacă Dumnezeu ar fi vrut să aleagă doar pe unii la mântuire, era într-adevăr treaba Lui. Dumnezeu este suveran. Însă suveranitatea Lui este suprasolicitată și se neglijează faptul că suveranitatea Lui nu poate intra în contradicție cu celelalte trăsături ale caracterului Său. Și tocmai acest lucru I-l explică Dumnezeu lui Moise: „Revărsarea îndurării Mele nu este ceva arbitrar, ci voia Mea este în armonie cu caracterul Meu, și caracterul lui Dumnezeu este deopotrivă îndurare și dreptate, dar mai întâi de toate, îndurare. Voia unui Dumnezeu suveran care Se îndură doar de o minoritate, și care nu ține cont de vreo alegere liberă a omului este în contradicție flagrantă cu Numele Domnului revelat de Dumnezeu lui Moise în Exod. Pavel nu poate argumenta o teorie cu pasaje din Vechiul testament care au o cu totul altă semnificație în contextul lor inițial. Nu, ci Pavel, ori de câte ori citează din Vechiul testament, este foarte atent să interpreteze pasajul în conextul său originar. În mod cert, nu poate face rabat de la acest lucru în Romani cap. 9.

Contextul cărții Romani este iarăși un puternic argument în favoarea celei de-a doua interpretări. Într-adevăr, în Romani în primele 8 capitole, el ne-a prezentat teologia mântuirii: vinovăția reală și iremediabilă a omenirii, îndreptățirea, sfințirea, proslăvirea. În aceste capitole, el nu afirmă că oamenii sunt în păcat pentru că sunt predestinați să fie în păcat, că doar unii capătă îndreptățirea pentru că sunt predestinați să capete îndreptățirea, și că doar unii se sfințesc pentru că doar unii au fost predestinați (fără nicio implicare a vreunei alegeri libere din partea lor) să se sfințească. Doar la sfârșitul lui Romani 8, Pavel pomenește de o cunoaștere mai dinainte și de o predestinare mai dinainte, dar nu dezvoltă aceste concepte, așa că nu clarifică dacă accentul este pus pe preștiința lui Dumnezeu sau pe voia Sa absolut suverană. Pe mine nu

mă deranjează ca Dumnezeu să îmi fi predestinat doar pe unii. El este Dumnezeu și are dreptul să facă ce vrea. Dar cred că era logic, că, dacă așa stăteau lucrurile, Dumnezeu să prezinte clar acest lucru în toate doctrinele mântuirii din Romani și să nu îmi prezinte în acestea un alt Dumnezeu, cu un alt caracter și cu o altă voie. În Romani, în cap. 1-3a, Pavel insistă pe o vinovăție reală a întregii omeniri. Expresia: „nu se pot dezvinovăți” este leitmotivul secțiunii. Dacă totul se reduce la predestinare, de ce se mai străduiește Pavel să insiste pe o vinovăție reală ce are la bază o posibilitate reală de a-l fi ales pe Dumnezeu (de ex. „așa că nu se pot dezvinovăți, căci măcar că L-au cunoscut pe Dumnezeu, nu L-au proslăvit pe Dumnezeu”). Nu era mai logic și mai simplu ca Pavel să îmi spună că lumea s-a născut în păcat și că alegerea liberă de fapt nu există!?

Atunci când Pavel prezintă procesul îndreptățirii, el insistă pe condiția subiectivă a mântuirii: credința omului. Dar de ce nu îmi spune negru pe alb că de fapt, cei ce cred, nu cred pentru că există vreo posibilitate reală să alegi să crezi, ci pentru că așa a hotărât Dumnezeu în suveranitatea Lui? Oare nu este vorba de o doctrină fundamentală mânturii și oare Dumnezeu nu vrea să își comunice clar adevărurile Sale? Și atunci când Pavel expune procesul sfințirii, de ce insistă așa de mult pe alegerea omului în acest proces?

Nu era corect d.p.d.v. pedagogic să insiste de 10 ori pe ideea predestinării, și mai puțin pe ce are omul de făcut și nici să nu menționeze posibilitatea căderii din har? Și când ajungem în cap.9, observăm că problema adusă de Pavel în discuție nu este predestinarea, ci rolul lui Israel în planul lui Dumnezeu. Problematika predestinării este secundară și are în vedere predestinarea lui Israel, care în mod evident este la o slujbă istorică și nu la mântuire. Și dacă apelăm la contextul mai larg al întregii Scripturi, lucrurile sunt de o claritate izbitoare. O interpretare corectă a unui pasaj se armonizează cu întregul Scripturii. Pe mine nu mă deranjează teoria predestinării, ci faptul că ea nu se armonizează cu sute și chiar mii de pasaje simple și clare din Scripturi care îmi spun negru pe alb că:

- Dumnezeu învinovățește pe cei ce resping chemarea Lui (ar avea sens acest lucru, dacă nu ar exista măcar 1% o componentă a alegerii libere în procesul mântuirii?)
- Dumnezeu Se laudă că a făcut tot ce I-a stat în putință pentru mântuirea celor ce L-au respins (oare a uitat că trebuia să îi predestineze și pe ei la mântuire înaintea de întemeierea lumii?)
- Dumnezeu vorbește despre o judecată dreaptă și bine meritată de toți cei ce au respins harul Său.
- Dumnezeu plânge pentru cei pierduți și chiar nădăjduiește că ei se vor întoarce la Sine.
- Dumnezeu își exprimă dorința arzândă ca toți să fie mântuiți și ca cel păcătos să nu moară, ci să se pocăiască și să aibă viața.

Toate aceste afirmații ar fi un non-sens, dacă teoria predestinării ar fi adevărată. Ele pur și simplu nu ar trebui să existe în Biblie, ci în locul lor să găsim de fiecare dată pasaje care vorbesc despre alegerea suverană a lui Dumnezeu, și că noi ca lut nu putem să îl întrebăm pe Olar de ce ne-a făcut pentru pieire sau mântuire. Ne întoarcem la Romani 9. Subliniez că incursiunea de mai sus în Scriptură nu este intenționată de Pavel în Romani 9. Ea clarifică mai degrabă citatul din Exod. Pavel nu vrea să evidențieze aici că mila lui Dumnezeu nu este arbitrară și că Dumnezeu

Se îndură de cine primește îndurarea Lui, ci el vrea, prin citatul din Exod, să înalțe mila lui Dumnezeu și să pună omenirea într-o poziție fără merite și fără pretenții.

Cum ne ajută imaginea cu Moise și îndurarea lui Dumnezeu să înțelegem că, nu există nedreptate în Dumnezeu atunci când l-a ales pe Israel (nu din pricina meritelor) la o slujbă privilegiată în istorie? Elementul pe care îl extrage și pe care-l subliniază Pavel din citatul din imaginea cu Moise și îndurarea lui Dumnezeu este: „Așadar, nu atâră nici de cine vrea, nici de cine aleargă, ci de Dumnezeu care are milă.” Într-adevăr, Dumnezeu îl învață pe Moise că El nu este obligat să mântuiască, ci mântuiește pentru că vrea, și vrea pentru că este plin de milă și îndurare. Astfel, avem pe de o parte o omenire vinovată și lipsită de vreun merit, iar pe de altă parte Dumnezeu și mila Sa. Dacă nici măcar în contextul mânturii nu îl putem constrânge pe Dumnezeu să ne mântuiască prin alegerea noastră sau prin meritele noastre, cu atât mai mult în contextul alegerii pentru o slujbă istorică. În ambele contexte, suntem total dependenți de mila lui Dumnezeu. De aceea, nu se poate pune problema de nedreptate la Dumnezeu că l-a ales pe Israel la o slujbă privilegiată. De fapt, nimeni nu a meritat nimic și nimeni nu ar fi putut căpăta nimic – nici mântuire, nici slujbe istorice – și Dumnezeu ar fi rămas drept. Dar Dumnezeu este plin de milă, și în harul Său, oferă atât posibilitatea mânturii, cât și diverse slujbe istorice. Însă, pentru că noi suntem în poziția în care avem nevoie de mila și îndurarea Sa și nu de o alegere făcută pe baza meritelor reale și a dreptății sale, nu îl putem acuza pe Dumnezeu de nedreptate pentru că l-a ales pe Israel la o minunată slujbă istorică, iar pe noi nu. Este ca și cum ar fi doi condamnați la moarte, și judecătorului i se face milă de ei și îi absolvă de pedeapsă pe amândoi. Dar unuia îi și oferă un serviciu la tribunal, iar pe celălalt îl lasă să se descurce singur în libertate (deși primul este cel puțin la fel de nelegiuit ca al doilea). Oare cum ar fi dacă acesta l-ar acuza pe judecător de nedreptate? Ar fi un non-sens.

Și este interesant și frumos că Pavel nu spune că totul depinde dacă Dumnezeu are milă sau nu, ci că totul depinde de Dumnezeu care ARE milă. În concluzie, omenirea păcătoasă se află la mâna milei lui Dumnezeu. Ea nu merită nimic, și are nevoie de mila lui Dumnezeu, iar Dumnezeu are milă. Din această perspectivă acuzația că Dumnezeu este nedrept pentru că l-a ales pe Israel la o slujbă istorică este absurdă. Pentru a întări acest mesaj, Pavel mai apelează la o imagine din cartea Exod.

Alegerea lui Faraon

Pentru a detensiona spiritele și a putea înțelege ce vrea să ne spună Pavel este important să facem o mică incursiune în istoria lui faraon – incursiune pe care Pavel nu a intenționat-o în Romani 9, dar care este necesară din pricina răstălmăcirii acestui pasaj de adepții teoriei predestinării la mântuire. Într-adevăr, aici găsim din nou o afirmație îndrăgită de teoria predestinării clasice: Dumnezeu împietrește pe cine vrea, interpretată în sensul: Dumnezeu mântuiește pe cine vrea, fără nicio participare liberă din partea omului. Nu contest faptul că Dumnezeu nu ar avea dreptul să facă așa, dar mă întreb dacă el a făcut cu adevărat așa? Bine, Dumnezeu nimicește pe cine vrea El, dar totuși, pe cine vrea să nimicească El? Este o voce

arbitrară care nu ține deloc seama de alegerea omului? Dacă apelez la contextul mai larg din cartea Exodului și la contextul Scripturii, este cât se poate de clar că Dumnezeu împietrește pe cine se împietrește. Într-adevăr, în istoria lui Faraon, mult mai des găsim expresia : „Faraon și-a împietrit inima.”, iar afirmația „Dumnezeu i-a împietrit inima>” apare doar ca urmare a împietririi inimii lui Faraon. Deci, mesajul este clar: Dumnezeu l-a împietrit pe faraon pentru că acesta s-a împietrit. Dar Pavel nu vrea să dezvolte această discuție, ci el tratează subiectul suveranității lui Dumnezeu de a alege oameni și popoare la diferite slujbe în istorie.

O traducere mai exactă a citatului din Exod 9 este: „Chiar pentru acest scop te-am ridicat, ca să-Mi arăt în tine puterea și pentru ca Numele Meu să fie vestit în tot pământul.” Este interesant să citim și contextul din Exod, dar și cum arată pasajul în Vechiul Testament, căci Pavel îl modifică puțin: „Domnul a zis lui Moise: „Scoală-te dis de dimineată, du-te înaintea lui faraon și spune-i: „Așa vorbește Domnul, Dumnezeul evreilor: „Lasă pe poporul Meu să plece, ca să-Mi slujească. Fiindcă de data acesta, am să trimit toate urgiile Mele împotriva inimii tale, împotriva slujitorilor tăi și împotriva poporului tău, ca să știi că nimeni nu este ca Mine pe tot pământul. Dacă Mi-aș fi întins mâna și te-aș fi lovit cu ciumă pe tine și pe poporul tău, ai fi pierit de pe pământ. ***Dar te-am lăsat să rămâi în picioare ca să vezi puterea Mea și Numele Meu să fie vestit pe tot pământul.*** Dacă te mai ridici împotriva poporului meu și dacă nu îl lași să plece, iată mâine la ceasul acesta, voi face să bată o piatră așa de mare, cum n-a mai fost în Egipt, din ziua întemeierii lui și până azi. Pune-ți dar, la adăpost turmele și tot ce ai pe câmp. Piatra are să bată pe toți oamenii și toate vitele de pe câmp, care nu vor fi intrat în case; și vor pieri.” Aceia din slujitorii lui Faraon care s-au temut de Cuvântul Domnului și-au adunat în case robii și turmele. Dar cei ce nu și-au pus la inimă Cuvântul Domnului și-au lăsat robii și turmele pe câmp.” (Exod 9:21) Traducerea NIV este mai apropiată de modalitatea în care scrie Pavel acest citat în Romani 9: ***„Dar te-am ridicat tocmai pentru acest scop, ca să-ți arăt puterea Mea și Numele Meu să fie vestit în tot pământul.”***

Este important să observăm că acest citat pune în lumină, în primul rând, alegerea lui Dumnezeu de a Se îndura și de a avea milă. De ce a fost așa de preocupat Dumnezeu ca să îi facă cunoscut lui Faraon puterea Sa? De ce a dorit Dumnezeu ca Numele Său să fie cunoscut prin cele 10 urgii în tot pământul? Oare nu era deja cunoscut prin mărturia creației?

Domnul, în îndurarea sa, plusează în mărturia Sa față de om cu dorința arzătoare ca acesta să se întoarcă la el. Nimeni nu îl putea constrânge pe Dumnezeu să facă acest lucru, dar El are milă de cine vrea, și a vrut să aibă milă de Faraon și de tot pământul. Alegerea de a avea milă de tot pământul a fost o alegere suverană, însă în armonie cu caracterul Său. Noi când ne gândim la faraon, mai degrabă ne vin în minte cuvintele: „și împietrește pe cine vrea.”, dar contextul din Exod accentuează mai întâi mila și îndurarea lui Dumnezeu.

Pavel pune în discuție în Romani 9 alegerea suverană a lui Faraon, dar și scopul acestei alegeri. Dumnezeu este cel care l-a ridicat pe Faraon în poziția de faraon, adică de împărat al Egiptului, și a făcut acest lucru cu un scop precis: ca Faraon să cunoască puterea lui Dumnezeu și ca prin el Numele Domnului să fie proclamat până la marginile pământului. Dumnezeu nu l-a întrebat pe Faraon dacă vrea acest lucru și nici nu a ținut cont de meritele lui când l-a ales pentru această poziție. Pur și simplu Dumnezeu l-a ridicat în mod suveran pe scena istoriei. Dar ridicarea sa nu a fost arbitrară, ci a avut un scop precis. Din această perspectivă, sensul versetului următor „Astfel, El are milă de cine vrea și împietrește pe cine vrea”, nu are în vedere actul mântuirii și nimicirii, ci actul oferirii indivizilor unor contexte istorice speciale. Mila lui

Dumnezeu nu se manifestă doar când Dumnezeu mântuiește pe cineva, ci și când acesta oferă unui individ contexte de har spre mântuirea lui. Și dincolo de mărturia universală a lui Dumnezeu, Dumnezeu oferă contexte de har distincte la indivizi diferiți. Unele contexte de har sunt mai speciale decât altele. Una este să trăiești în mijocul pădurii toată viața, și alta este să fii vecin cu Isus din Nazaret. Dar contextele de har se pot întoarce ca un bumerang împotriva beneficiarilor lor aducând împietrirea. Astfel, un context privilegiat de har va produce o împietrire foarte mare în inima omului care nu răspunde chemării lui Dumnezeu. Care sunt criteriile pe baza cărora ar trebui Dumnezeu să ofere contexte de har speciale unor indivizi, punându-i astfel și într-o posibilitate de împietrire mult mai mare? Răspunsul este: Dumnezeu este absolut suveran să aleagă; El are milă de cine vrea, și împietrește pe cine vrea!

Toți oamenii s-au răzvrătit împotriva Lui și merită moartea eternă. Știm că Dumnezeu vrea să îi mântuiască pe toți și le oferă șansa mântuirii tuturor. Însă unora, El le oferă contexte de har speciale care se pot transforma apoi în contexte de împietrire speciale. Din perspectiva finalității (efectul acelor contexte asupra individului), contextele pot fi de har sau de împietrire. Dumnezeu îi alege doar pe unii pentru niște contexte speciale de har, și doar pe unii pentru niște contexte speciale de împietrire. Aceștia nu merită nici mai mult, nici mai puțin ca ceilalți oameni. Putem spune că Dumnezeu este nedrept pentru că doar unora le rezervă contexte speciale de har, și doar unor le rezervă contexte speciale de împietrire? Nicidecum! Pentru că nimeni nu merită nimic și toți sunt la mâna milei lui Dumnezeu. Astfel, El are dreptul să se îndure de cine vrea (oferindu-i slujbe privilegiate și contexte de har cu totul deosebite) și are dreptul să împietrească pe cine vrea (adică să îi ofere contexte de har care se vor întoarce ca un bumerang împotriva lui).

Această interpretare cu contextele speciale de îndurare și contextele speciale de împietrire este în armonie cu contextul discuției lui Pavel: oferirea lui Israel de către Dumnezeu a unei slujbe privilegiate și a unor contexte de har de care nu s-a mai bucurat niciun alt popor în istorie. Din perspectiva acestei interpretări, chiar cuvintele adresate de Dumnezeu lui Moise pot fi puse într-o lumină nouă. Într-adevăr, afirmația din Exod 33: „Voi avea milă de cine am milă, și Mă voi îndura de cine vreau să mă îndur.” am interpretat-o cu referire la Israel de care Dumnezeu a vrut să se îndure. Dar dacă afirmația îl are în vedere și pe Moise și tocmai acest aspect vrea să îl accentueze Pavel? Într-adevăr, dacă ne întoarcem în Exod 33, vom descoperi că mesajul se poate aplica mai întâi lui Moise:

„Domnul a zis lui Moise:

„Voi face și ceea ce-Mi ceri acum, căci ai căpătat trecere înaintea Mea și te cunosc pe nume!”

Moise a zis:

„Arată-mi slava Ta!”

Domnul a răspuns:

„Voi face să treacă pe dinaintea ta toată frumusețea Mea și voi chema Numele Domnului înaintea ta; ***Eu Mă îndur de cine vreau să Mă îndur și am milă de cine vreau să am milă!***”

Domnul a zis:

„Fața nu vei putea să mi-o vezi, căci nu poate omul să Mi-o vadă și să trăiască!”

Domnul a zis:

„Iată un loc lângă Mine; vei sta pe stâncă. Și când va trece slava Mea, te voi pune sub crăpătura stîncii și te voi acoperi cu mâna Mea până voi trece. Iar când Îmi voi trage mâna la o parte de la tine, Mă vei vedea pe dinapoi; dar Fața Mea nu se poate vedea.”

Dacă cel de care a vrut Dumnezeu să se îndure și să aibă milă a fost însuși Moise, și dacă revărsarea milei sale a însemnat tocmai descoperirea slavei lui Dumnezeu față de Moise? Într-adevăr, capitolele 32-34 îl înalță pe Moise incredibil de mult: „Dumnezeu își potolește mânia la glasul Său, poporul răzvrătit și fără frâu se pocăiește în urma mărturiei excepționale a lui Moise, Dumnezeu iartă poporul în urma mijlocirii lui Moise, Dumnezeu vorbește cu Moise așa cum vorbește cineva cu prietenul lui, Dumnezeu Își arată slava sa lui Moise, așa cum nu a mai arătat-o nimănui. Oare nu i se putea sui lui Moise la cap? Oare înălțarea lui nu-l putea ispiti la mândrie? Oare Dumnezeu, pentru a-l ajuta, îi aduce aminte înainte de a-i arăta slava Sa, că acesta este un act al îndurării și milei lui Dumnezeu care se manifestă în mod suveran și independent de meritele omului și chiar de alegerile lui?

Au fost mulți oameni extrem de credincioși în istorie. Dintre ei, unii sunt sigur comparabili cu Moise, iar alții poate chiar mai devotați decât Moise (exemplu: Avraam, Daniel, Iosua, Ezra). Cu toate acestea, Moise a fost cel mai privilegiat om al Vechiului Testament și s-a bucurat de contexte de har așa cum nu s-a mai putut bucura nimeni. Oare de ce tocmai Moise și nu ceilalți? În primul rând, este important de subliniat că, niciunul din aceștia nu merita absolut nimic, și că toate contextele de har sunt o manifestare a milei și îndurării lui Dumnezeu. În al doilea rând, dacă a fost ales Moise, nu înseamnă că el a avut totuși ceva în plus, ci că alegerea Sa s-a făcut pe baza suveranității lui Dumnezeu. Nu înseamnă că suveranitatea lui Dumnezeu este arbitrară. Vom descoperi mai târziu în Romani 9 că suveranitatea lui Dumnezeu nu este doar în armonie și limitată de caracterul lui Dumnezeu (de exemplu, deși Dumnezeu este suveran absolut, el nu l-a putut alege pe păcătos pentru a fi mântuire fără jertfirea Fiului Său. Lutul nu i-ar fi putut imputa: de ce m-ai iertat fără moartea Fiului Său, însă Dumnezeu și-a plătit Sieși prețul răscumpărării noastre și a procedat așa din pricina caracterului Său cu care nu putea intra în contradicție!), ci este în armonie și cu înțelepciunea și preștiința Sa (Romani 11 se încheie cu o doxologie adresată înțelepciunii și atotștiinței lui Dumnezeu!).

Însă din perspectiva acuzației aduse dreptății lui Dumnezeu care îi alege doar pe unii pentru slujbe privilegiate, răspunsul este mila și suveranitatea lui Dumnezeu. Citatul din Exod 33 se potrivește de minune în discuția din Romani 9, pentru că ne aduce aminte că, chiar contextele privilegiate, de care s-a bucurat cel mai mare om ale Vechiului Testament, sunt o manifestare a milei lui Dumnezeu față de cineva care nu are merite, iar această manifestare este independentă de dorința omului și depinde doar de suveranitatea lui Dumnezeu. Astfel, nu atârnă de cine vrea sau de cine aleargă (să se bucure de contexte de har speciale!!!!), ci de Dumnezeu care are milă.

La fel este în ce-l privește pe Faraon. El s-a bucurat de o poziție de Împărat și de cunoașterea lui Dumnezeu. În mod evident, faraon nici nu și-a dorit și nici nu a alergat după o revelație specială. Cu toate acestea, Dumnezeu i-a oferit contexte de har, pe care mulți oameni

neprihăniți și le-ar fi dorit și totuși nu au avut parte; căci Dumnezeu are milă de cine vrea și Se îndură de cine vrea. Din perspectiva finalității însă, contextul cu urgiile a fost un context spre împietrire pentru Faraon. Au fost mulți oameni necredincioși, care ar fi respins și ei ca Faraon porunca Domnului, și astfel ar fi făcut ca Numele Domnului să fie vestit prin urgiile până la marginile pământului. Cu toate acestea, faraon, și nu altcineva răzvrătit sau mai răzvrătit, a fost ales pentru această slujbă istorică. De ce? Pentru că Dumnezeu împietrește pe cine vrea.

Exemplul cu faraon răspunde și la o altă întrebare importantă: „Înțelegem că dintre oamenii credincioși doar unii aleși de Dumnezeu cel suveran vor avea parte de revelații speciale, dar totuși, de ce sunt și oameni necredincioși care au parte de aceste revelații? Dacă revelațiile speciale reprezintă un lux în istorie și nu ceva la ordinea zilei, nu ar fi fost mai eficient ca toate să fi fost oferite doar celor credincioși? Și aceasta cu atât mai mult cu cât cei necredincioși nici nu și le-au dorit?” Pavel ne răspunde: „În ce privește revelațiile speciale, nu atârna nici de cine vrea, nici de cine aleargă, ține de Dumnezeu care are milă de cine vrea și împietrește pe cine vrea.” Dar nu putem vorbi nici de risipă. Iată că și Moise și faraon au beneficiat de revelații speciale. Cu toate acestea, Moise a făcut ca Numele Domnului să fie înălțat prin ascultarea lui, dar Faraon prin neascultarea lui. Dacă Faraon, ar fi ascultat de Domnul, atunci Domnul nu ar mai fi continuat cu urgiile și astfel, Numele Lui nu ar mai fi fost înălțat pe tot pământul cum a fost prin cele 10 urgiile. Observăm deci că, în planul lui Dumnezeu, pentru ca îndurarea Sa să se manifeste peste lume, este nevoie nu doar de oameni credincioși ca Moise, ci și de răzvrătiți ca faraon. Astfel, nu a fost deloc o risipă. Căci, tocmai din pricina răzvrătirii lui faraon, Domnul și-a putut arăta puterea și slava până la marginile pământului.

Paralela dintre Israel și Faraon este mai mult decât evidentă. Atât Israel, cât și Faraon, au beneficiat de revelații speciale, și atât Israel, cât și Faraon au rămas răzvrătiți și au sfidat pe Domnul. Faraon nu s-a smerit și nu a lăsat pe evrei să plece din țară. Și după ce i-a lăsat, s-a răzgândit și s-a dus să-i omoare. Israel a fost răzvrătit de-a lungul istoriei și răzvrătirea sa a culminat cu respingerea lui Mesia. Cu toate acestea, nici în cazul lui faraon, și nici în cazul lui Israel, nu putem spune că a fost vorba de risipă. De ce? Căci neascultarea lor a făcut posibilă înălțarea numelui Domnului până la marginile pământului. La Faraon este evident acest lucru. Dar cum s-a întâmplat la Israel acest lucru? Nu avem acum timp să dezvoltăm acest subiect. Dar vom cita din Romani 11 rămânând să dezvoltăm acest subiect când ajungem în Romani 11: „S-au poticnit ei ca să cadă? Niicdecum! Ci, prin alunecarea lor, s-a făcut cu puțință mântuirea Neamurilor, ca să facă pe Israel gelos.... prin neascultarea lor ați căpătat îndurare acum.”

Parabola cu olarul

Este iarăși extrem de important să cunoaștem contextul în care este rostită parabola cu olarul și lutul. Nu este vorba de contextul alegerii la mântuire, și de contextul alegerii pentru o slujbă privilegiată în istorie. Atunci când parabola cu vasele este rostită în contextul mântuirii (vezi Ieremia 18, 2 Timotei vap.2) accentul este pus pe alegerea omului. Dar în contextul revelațiilor speciale, accentul este pus pe suveranitatea lui Dumnezeu și nu pe cine vrea sau cine se sfințește. În versetul 19, Pavel intuiește din nou o posibilă întrebare speculativă. Întrebarea este speculativă ca și în Romani 6:1. Cel care o pune scoate versetul 18 din contextul alegerii

pentru o slujbă istorică și îl aplică la contextul mântuirii. Dacă ar fi așa, atunci, într-adevăr, ar fi absurd ca Domnul să mai bage vină. Însă contextul este altul. Pavel nu mai clarifică încă o dată acest lucru, ci țintește atitudinea greșită a unor astfel de speculanți. Este o atitudine de la egal la egal cu Dumnezeu, o atitudine lipsită de respect a celui care uită că Domnul este Creatorul, iar el este cel creat.

Dumnezeu, ca și Creator, este stăpân pe lutul Lui. La fel cum Olarul face din același lut vase pentru o întrebuințare de cinste și vase pentru o întrebuințare de ocară (sau pentru uz comun – cum traduce NIV), la fel Domnul este stăpân să ofere lui Israel o slujbă de cinste în istorie (aceea de a purta revelația lui Dumnezeu și de a-l duce pe Mesia în lume), iar Neamurilor o slujbă comună (aceea de a arăta încăpățânarea omului în fața lui Dumnezeu în ciuda revelației Sale prin creație etc. - vezi Romani 1, Fapte 14). În acest context, cele care ar fi putut fi nemulțumite și ar putea să îl acuze pe Dumnezeu de nedreptate și favoritisme ar fi în special Neamurile.

Și dacă înțelegem rațiunea planului lui Dumnezeu, și că Israel, la fel ca Faraon, a făcut posibilă prin răzvrătirea lui, revărsarea îndurării lui Dumnezeu către Neamuri, atunci noi, ca neamuri, am mulțumi și nu am cârți pentru faptul că Israel a avut această slujbă privilegiată în istorie. Este exact ce spune Pavel în următoarele versete (22,23 – pe care le voi scrie după traducerea engleză NIV și le voi adăuga o mică interpretare în paranteză):

„Și ce putem spune, dacă Dumnezeu, fiindcă voia să-Și arate mânia și să-și descopere puterea (vezi paralela dintre Israel și Faraon), a suferit cu multă răbdare (pe scena istoriei) niște vase ale mâniei (adică pe Israel) făcute pentru pieire (din perspectiva preștiinței lui Dumnezeu)? Și dacă a făcut acest lucru ca să -Și arate bogăția slavei Lui față de niște vase ale îndurării, pe care le-a pregătit mai dinainte (în preștiina Sa) pentru slavă, adică pe noi, pe care nu ne-a chemat doar dintre Iudei, ci și dintre Neamuri....”

A fi vas de cinste nu presupune că ești și vas al îndurării (adică mântuit), iar a fi vas de ocară, sau de întrebuințare comună nu înseamnă că ești și vas al mâniei. Oferta de a deveni vas al îndurării este dimpotrivă și pentru Iudei cât și pentru Neamuri. Ba mai mult, această ofertă a fost posibilă tocmai pentru că vasul de cinste (Israel) s-a răzvrătit și a fost și vas al mâniei. Dumnezeu a știut acest lucru mai dinainte și astfel l-a putut orchestra pe scena istoriei spre binele evreilor și neamurilor deopotrivă. În fața acestor lucruri, ar mai putea fi cineva dintre Neamuri nemulțumit că Dumnezeu i-a oferit lui Israel o slujbă privilegiată în istorie?